

Melden van integriteitsschendingen in een beschermde omgeving

Dr. Gudrun Vande Walle
Forensic auditor
Centrum Integriteit bij de federale Ombudsman

CPS-studiedag: Accountability en politie
11 maart 2016 – PIVO Asse

Inhoud

1. Voorstelling van **de federale Ombudsman**
2. De **wet van 15 september 2013** betreffende de melding van een veronderstelde integriteitsschending in de federale administratieve overheden door haar personeelsleden
3. **Beperkingen** van de meldprocedure

1. Voorstelling van de federale Ombudsman

Kenmerken

- Opgericht bij wet van 22 maart 1995 tot instelling van de federale ombudsmannen
- Onafhankelijk
 - **Structureel:** maakt geen deel uit van de federale administratie
 - **Functioneel:** ontvangt geen instructies van welke autoriteit dan ook bij de uitoefening van haar functie
 - **Financiële** onafhankelijkheid: dotaties
 - **Organisatorisch:** heeft een eigen equipe van 50 mensen
- Onpartijdig

Bevoegdheden

- Onderzoekt **klachten van burgers** over de federale administraties
- Onderzoekt **de werking van de federale administraties** op vraag van de Kamer
- Legt de federale administraties en de Kamer **aanbevelingen tot verbetering voor**
- Brengt **verslag uit aan het Parlement**
- **Onderzoekt meldingen van veronderstelde integriteitsschendingen** binnen de federale administratieve overheid.

**2. Wet van 15 september 2013
betreffende de melding
van een veronderstelde integriteitsschending
in de federale administratieve overheden
door haar personeelsleden**

Kenmerken

- **Doel:** bijdragen aan een integere federale overheid
- **Sluitstuk** van het integriteitsbeleid van de federale overheid
- Laat toe een integriteitsschending te melden bij een instantie die er ook iets kan aan doen.
- De procedure biedt **rechtszekerheid**
- **Vertrouwelijkheid** doorheen de procedure
- Vrijstelling van ambtelijke aangifteplicht – art. 29 SV

Een integriteitsschending (art.2, 3°)

- een handeling of het nalaten van een handeling door een personeelslid:
 - a) dat een inbreuk is op de wetten, de besluiten, de omzendbrieven, de interne regels en de interne procedures;
 - b) dat een risico inhoudt voor het leven, de gezondheid of de veiligheid van personen of voor het milieu;
 - c) dat getuigt van een ernstige tekortkoming aan de professionele verplichtingen of het goed beheer van een federale administratieve overheid;
- het bevelen of adviseren door een personeelslid om een integriteitsschending te begaan zoals bedoeld in a), b) en c).

NIET: pesten en discriminatie

Toepassingsgebied

- alle **personeelsleden** die in dienst zijn van een federale overheidsadministratie (art.2,1^o)
- **alle federale administratieve overheden:** zoals bedoeld in art. 14, §1, 1° van de wetten van de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973 (art.2, 2°)
 - de federale overheidsdiensten en het Ministerie van Defensie (FOD)
 - de programmatorische overheidsdiensten (POD)
 - de openbare instellingen van Sociale Zekerheid (OISZ)
 - de federale instellingen van openbaar nut (ION)

Sleutelactoren in de meldprocedure

1. De vertrouwenspersoon integriteit (VPI) (art.3, §2)

- de interne component binnen de meldprocedure
- minstens 1 vertrouwenspersoon per taalrol binnen elke federale administratieve overheid
- **taken:** informeert over de meldprocedure, behandelt vragen om voorafgaand advies, ontvangt de meldingen.

2. Het Centrum Integriteit (CINT) (art.3, §3)

- de externe component van de meldprocedure - centraal meldpunt
- opgericht binnen de federale Ombudsman
- **taken:** informeert, behandelt vragen om voorafgaand advies; ontvangt de meldingen, leidt en coördineert het onderzoek, rapporteert, doet aanbevelingen na afronding van het onderzoek, behandelt klachten die betrekking hebben op het beschermingsstatuut

Stappen in de meldprocedure

Fase 0: informatiefase: informele fase

Fase 1: vraag om voorafgaand advies :

(niet) kennelijk (on)gegrond en ontvankelijk

Fase 2: bevestiging van de melding na gunstig advies

- a) het onderzoek: met respect voor rechten van verdediging
- b) het beschermingsstatuut

Fase 3: rapportage

aan de leidend ambtenaar of aan de minister

Het beschermingsstatuut

- bescherming **van rechtswege** tegen de maatregelen met nadelige gevolgen voor de arbeidsvoorwaarden of -omstandigheden (art.15)
- Voor de melder (art.15, §3, 1°):
 - met **terugwerkende kracht** vanaf de vraag om voorafgaand advies
 - tot 2 jaar na neerlegging van het rapport van het onderzoek of na het afsluiten van een juridische procedure.
- Voor de betrokkene bij het onderzoek (en zijn raadsman)(art.15, §3, 2° & 3°):
 - vanaf het moment dat het personeelslid bij het onderzoek betrokken wordt
 - de bescherming duurt tot 2 jaar na neerlegging van het rapport van het onderzoek of na het afsluiten van een juridische procedure.

Het beschermingsstatuut

- De beschermde persoon kan een **gemotiveerde klacht indienen bij het CINT** (art. 16, §1)
- **Omkering van de bewijslast:** de leidend ambtenaar moet bewijzen dat de negatieve maatregel genomen werd om redenen die geen verband houden met de melding of de betrokkenheid bij het onderzoek (art.16, §2)
- Mogelijke tuchtmaatregel voor het personeelslid dat de negatieve maatregel genomen heeft.(art.16, §5,1°)
- CINT doet voorstel om de negatieve maatregel te annuleren of te compenseren.

3. Beperkingen van de meldprocedure

Beperkingen

- **Termijnen + complexe procedure:** beschermend of afschrikkend?
- **Vertrouwelijkheid:** MAAR geruchten en lekken naar de pers zijn niet te vermijden
- **Bescherming:** een kwetsbaar element
- **Integriteitsschendingen:** moeilijk te interpreteren
- **Toepassingsgebied:** te eng gezien de publiek-private samenwerking?
- **de negatieve perceptie** van het melden van integriteitsschendingen

“Melders van een integriteitsschending zijn als helden. Het zijn mensen die het beste voorhebben met hun job en willen bijdragen aan een integere overheid”.

Voor info over de meldprocedure

www.fedweb.belgium.be/federalintegrity

www.federaalombudsman.be/nl/integriteit

Contactgegevens

Centrum Integriteit (CINT)

Gudrun Vande Walle
Forensic auditor

02 290 54 91
0486 94 30 49

integriteit@federaalombudsman.be

Leuvenseweg 48, bus 6
1000 Brussel

Centre Intégrité (CINT)

Kim Anh Nguyen
Forensic auditor

02 289 27 04
0479 26 58 56

integrite@mediateurfederal.be

Rue de Louvain 48, boîte 6
1000 Bruxelles